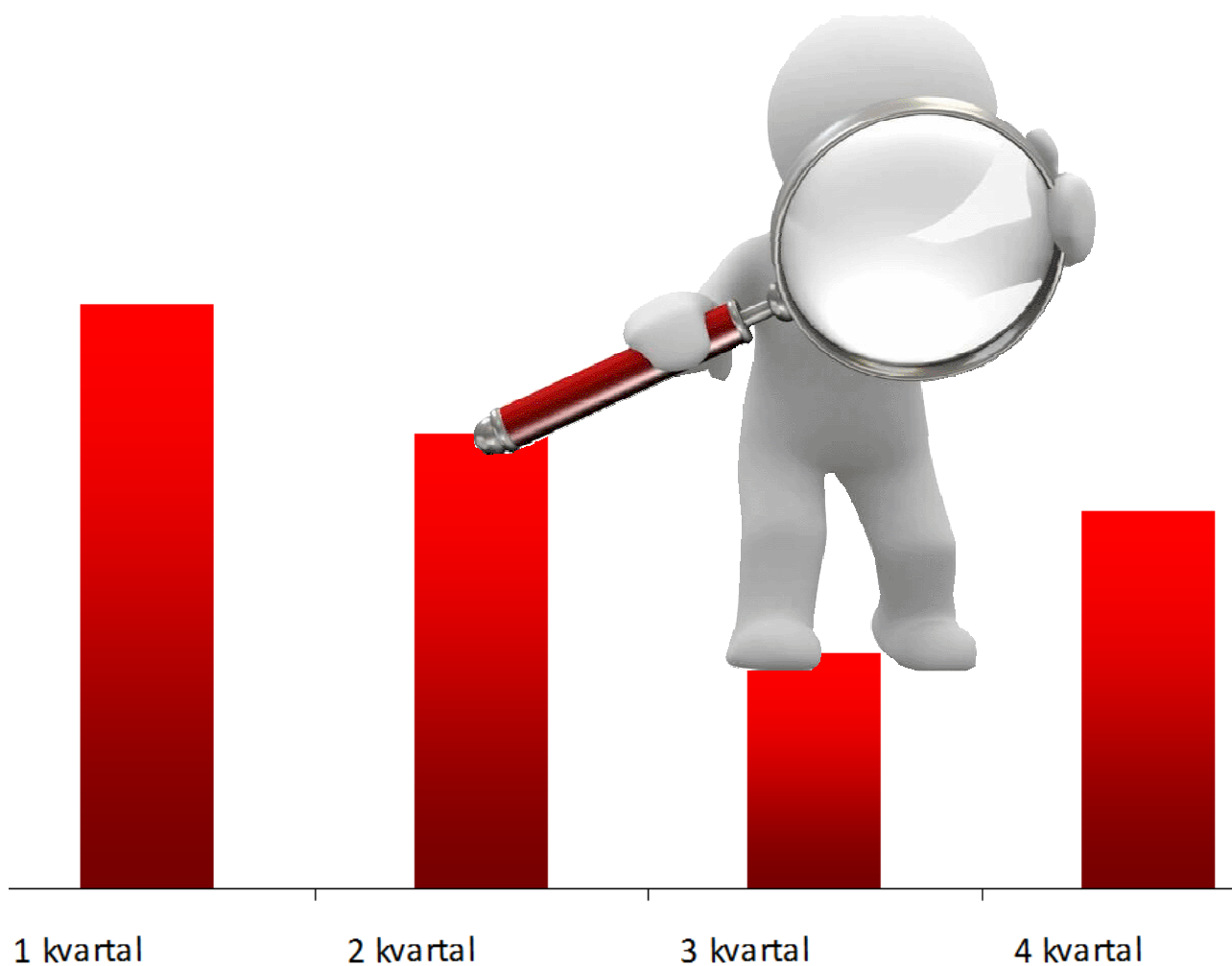

Øjebliksbillede

4 kvartal 2011

TUN ØJEBLIKSBILLEDE 4 kvartal

Denne udgave af TUN øjebliksbillede dækker 4 kvartal. I rapporten vil TUN beskrive samfundsudviklingen og dens betydning for byggebranchen.

I den følgende rapport vil vi se nærmere på verdensomspændende krise og hvilken effekt den har haft på Danmark og byggebranchen.

TUN ser på de politiske handlinger der har indvirkning på aktiviteten i byggebranchen, eller mangel på samme. Yderligere vil vi give vores bud på hvad der skal til for at normalisere forholdene for byggebranchen.

Et øjebliksbillede af samfundsøkonomien

- Dansk Økonomi oplever svag fremgang i 4 kvartal 2011

Bruttonationalproduktet (BNP) voksede 0,2 % i fjerde kvartal, ifølge foreløbige beregninger fra Danmarks statistik. Dermed undgår Danmark teknisk recession, som er kendetegnet ved lande der har negativ vækst i to kvartaler i træk.

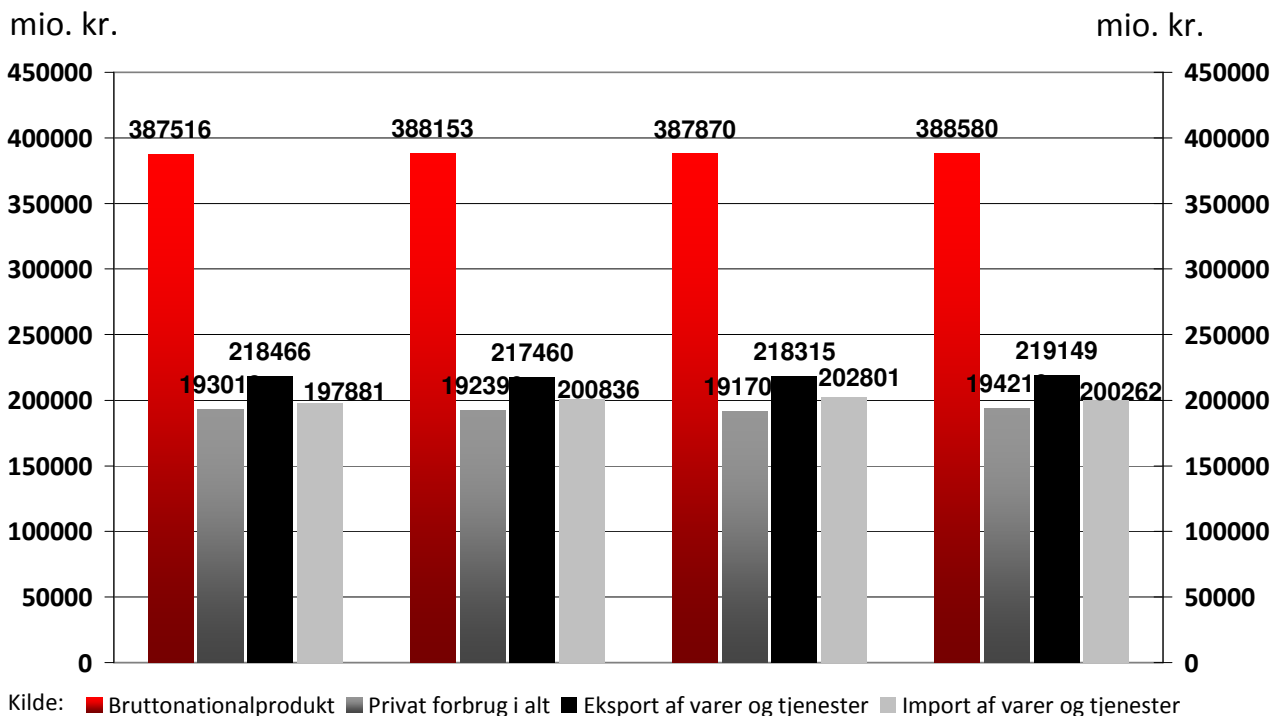
Samfundets bøn omkring at befolkningen skal fremrykke private investeringer for at få gang i hjulene har virket og vi ser en svag fremgang i det private forbrug. Det er første gang i år, vi oplever en stigning i det private forbrug. Dog ser vi et fald i det samlede offentlige forbrug og investeringer. Igennem hele 2011 er væksten i BNP 1,0 %, hvilket skyldes den danske eksport, der mere eller mindre har holdt hånden under dansk økonomi. Eksporten er for 2011 som helhed vokset med 7,0 pct. og er tilbage på et sporet og bringer os tilbage til tiden før krisen.

Udenrigshandlen har ligeledes bidraget positivt til væksten, hvilket ses i at importen er vokset med 5,3 pct. i 2011.

Den beskedne fremgang, er en konsekvens af den usikre økonomiske situation i Sydeuropa, hvilket afspejler sig i lav vækst i Danmark. Politikkerne i EU har arbejdet dag og nat på at finde en løsning på gældsproblemerne og risikoen for statsbankerot i de sydeuropæiske lande er væsentlig aftaget. Det medfører dog en konsoliderende finanspolitik fra de gældsprægede lande, da de gerne vil fastholde tilliden til de offentlige finanser, hvilket vil afspejle sig i svag vækstfremgang i

Danmark. Den lave vækst kan forventes på grund af Danmarks afhængighed af stærke konjunkturer i Europa.

Nøgletal for Dansk Økonomi 4 kvartal

Indenlandsk Salg i Træløst og Byggemarkeder.

Indenlandsk Salg: Engroshandel med trælast								i mio. kr	
2008				2009					
1 kvartal	2 kvartal	3 kvartal	4 kvartal	1 kvartal	2 kvartal	3 kvartal	4 kvartal		
12284	14869	12978	11025	8906	10627	10442	9201		
2010				2011					
1 kvartal	2 kvartal	3 kvartal	4 kvartal	1 kvartal	2 kvartal	3 kvartal	4 kvartal		
7752	10633	10433	9512	8625	11497	10905	10130		

Kilde.: Danmarks Statistik

Det indenlandske salg i Engroshandel med trælast i 4 kvartal, oplever et fald på 7 % fra 3 kvartal til 4 kvartal. Der er dog ingen grund til bekymring, da det er normale sæsonafvigelser der finder sted. Det interessante er at salget er ved at stabilisere sig, og 4 kvartal 2011 er hhv. 6,4 % højere end 4 kvartal 2010 og 10 % højere end 4 kvartal 2009. Gennemsnittet for hele 2011 ligger også over niveauet for de sidste 3 år, hvilket tyder på en igangværende stabilisering af det indenlandske salg.

Indenlandsk Salg: Byggemarkeder og værktøjsmagasiner

i mio. kr

2008				2009			
1 kvartal	2 kvartal	3 kvartal	4 kvartal	1 kvartal	2 kvartal	3 kvartal	4 kvartal
2497	3296	2892	2589	2150	2899	2653	2396
2010				2011			
1 kvartal	2 kvartal	3 kvartal	4 kvartal	1 kvartal	2 kvartal	3 kvartal	4 kvartal
1981	2875	2737	2443	2010	3057	2672	2505

Kilde.: Danmarks Statistik

2011 er også året, hvor der observeres en fremgang i byggemarkeder og værktøjsmagasiner, hvor der er en fremgang i salget fra 1 - 4 kvartal på 24 %. Dette er også normale tendenser, da det er en sæsonafhængig fremgang. Det positive er at finde i at 4 kvartal 2011 i byggemarkeder og værktøjsmagasiner er hhv. 2 % højere end 4 kvartal 2010 og 4,5 % højere end 2009.

Det er positive tendenser i både det indenlandske salg med trælast og byggemarkeder/værktøjsmagasiner. Begge opgørelser, ligger dog stadig under niveauet fra før krisen.

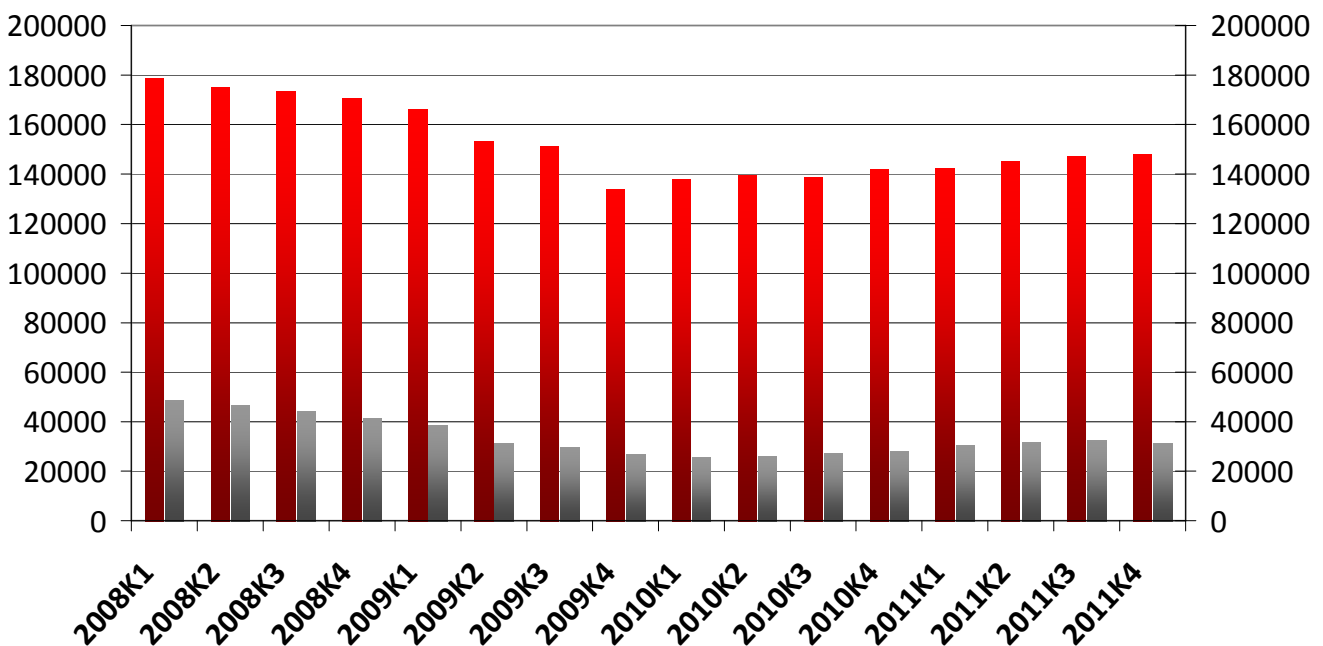
Byggebeskæftigelsen styrket endnu engang

Der er positive tendenser i byggebeskæftigelsen der går frem med 0,6 % fra 3 kvartal 2011 til 4 kvartal 2011 og er nu på 148.063 mod 147.120 i foregående kvartal, når beregningen er efter normale sæsonudsving.

Beskæftigelse

Antal sæsonkorrigeret

Antal sæsonkorrigeret

Kilde: Danmarks Statistik

■ I alt ■ Nybyggeri og tilbygning i alt

Byggebeskæftigelsen har været kontinuerlig stigende siden 3 kvartal 2010, hvor beskæftigelsen lå på 138.588. Fremgangen i beskæftigelsen er der flere årsager til. Den forhenværende regering indførelse af BoligJobordningen der sikrer fradrag til udførte renovationer hos privatpersoner, har fået renovationslysten til at stige, hvilket også afspejler sig i tallene fra nybyggeri og tilbygning i alt, der ligger på et højere niveau end i 2010. Den nye regering har planlagt en omlægning af denne fradragsordning, hvilket vil sige fradraget kun går til energi og klimavenlige løsninger og det har medført endnu en stigning i 4 kvartal 2011, da flere personer vil udnytte BoligJobordning inden den afskaffes. Desuden har skybruddet medvirket til en stigning i beskæftigelsen, da der har været en øget efterspørgsel på reparationer. På trods af positive tendenser, kan det ikke ignoreres at beskæftigelsen er på et meget lavt niveau i forhold til før krisen og derfor er det glædeligt nyt for beskæftigelsen i byggebranchen at regeringen har fremrykket offentlige investeringer.

Konkurser

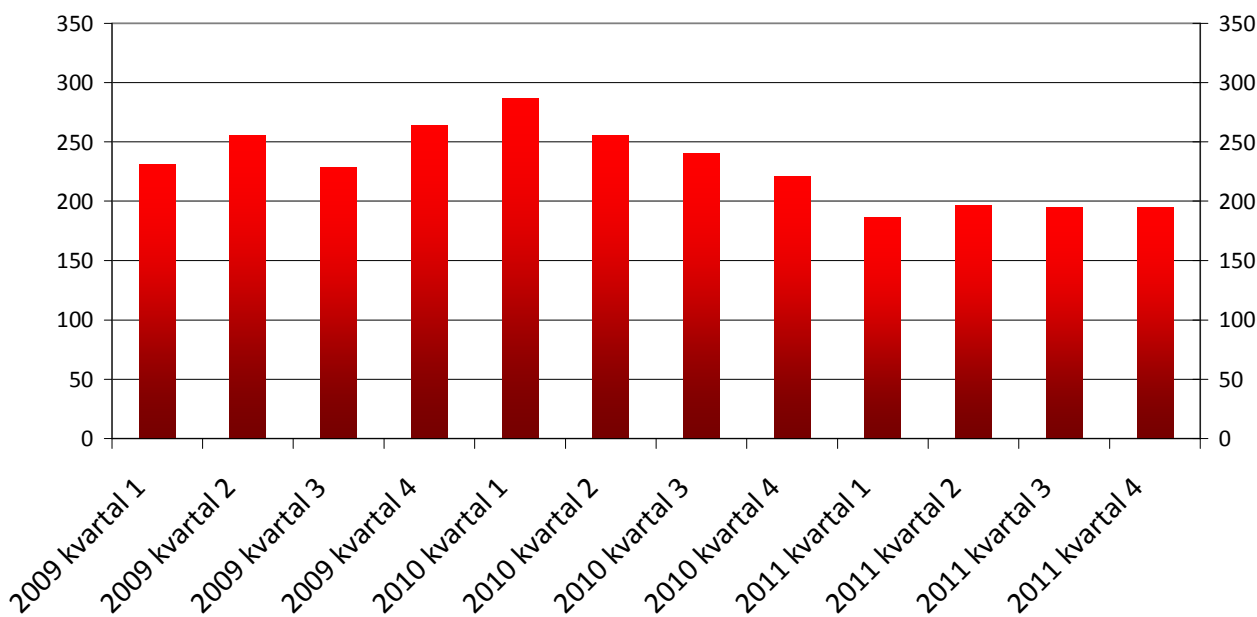
Den verdensomspændende krise har medført en konsekvens i form af mange konkurser i bankverdenen, hvilket har fået bankerne til at stramme deres kreditpolitik. Den stramme kreditpolitik blandt bankerne er især gået hårdt ud over byggeriet og siden 2007 har der været et rekordhøjt antal konkurser i branchen i løbet af lavkonjunktoren. Heriblandt lovende virksomheder, der har, måtte stoppe driften helt eller begrænse deres ordrebeholdning da de nødvendige investeringer ikke har været mulige at foretage grundet bankens modvillighed til at hjælpe en konjunkturfølsom branche som byggeriet. Vi må håbe at regeringens nye udviklingspakke, kan være med til at give virksomhederne i branchen længere snor, og derved give dem mulighed for at foretage nødvendige investeringer og en mulighed for at gennemføre de indeværende ordrer.

Konkurserne forholder sig uændret i 4 kvartal og befinder sig ligesom i 3 kvartal på 195 antal konkurser. Hele 2011 har været kendetegnet ved relativt lavt antal af konkurser og antallet af konkurser for 2011 endte på 774 konkurser. Det er et fald på 231 virksomheder i 2010. I december måned falder antallet af konkurser fra 87 til 64 antal konkurser. Selvom konkursniveauet er lavere end de to forgangene år, er niveauet for konkurser stadig på et alt for højt niveau.

Konkurser kvartalsoversigt 2009-2011

Antal konkurser

Antal konkurser

Kilde: Danmarks Statistik og TUN egne beregninger

Grundet det lave udbud af byggeopgaver, er konkurrencen ekstrem hård blandt byggevirksomhederne. Den øgede fokus på grønne investeringer i både det offentlige og private rum, kan håbes at sætte gang i den generelle efterspørgsel og derved en stigning i branchens omsætning.

Påbegyndt etageareal

Det påbegyndte byggeri giver en indikation om aktiviteten og profitabiliteten i byggebranchen. Siden 2008, er etagebyggeriet faldet med 50,8 % og antal påbegyndte boliger er faldet total med 28 % fra 2008 – 2011. Når man tænker over den lave udlånsrente der har været i Danmark over de senere år, så er det knap så optimistiske tal der præger det påbegyndte byggeri. Der er desuden et stort udbud af erhvervsbygninger og mange bygninger står tomme, fordi arbejdspladserne er rykket til lande med lavere lønudgifter. Men også den svækkede konkurrenceevne og stramningen af kreditpolitikken har bidraget til, at bygninger nu står tomme.

Påbegyndt byggeri 2008-2011				
1000 kvm. Etage areal	2008	2009	2010	2011
Helårsbeboelse	2653	1581	1870	1595
Erhvervsbyggeri	5129	2941	1961	1923
Andet	1418	1286	1141	1005
Etagebyggeri i alt	9200	5808	4972	4523
Påbegyndte antal boliger 2008-2011				
Antal				
En families huse	20116	9759	13402	10959
Etageboligbebyggelse	7908	5167	6404	9100
Boliger i alt	28024	14926	19806	20059

Erhvervsbyggeriet er faldet kontinuerligt siden 2008 men det har regeringen nu planlagt at sætte en stopper for via den nye vækstkaution i Udviklingspakken. (se mere under politiske initiativer.) Vækstkautionen har til formål at sætte en garanti på pengeinstitutternes udlån til små og mellemstore virksomheder. Vækstkautionen ydes til finansieringen af erhvervsbyggeri. Spørgsmålet er dog stadig, om det vil have nogen effekt på byggeriet da der i forvejen er et stort udbud af erhvervsbygninger.

Ser vi på nybyggeriet ved en families huse og etageboligbebyggelse er der sket en stigning, men grundet den usikre tilstand i Europa må det forventes at falde igen, hvilket ikke er optimalt for trælasthandlere og byggemarkeder da efterspørgselen automatisk vil falde.

Hvad så med fremtiden?

Den nye regering gør som lovet og fremrykker offentlige investeringer for 2012. Kickstart af Dansk økonomi er hensigten og regeringen har sat 10,7 milliarder af til investeringer i veje, skoler og boliger i 2012 og med 8 milliarder i 2013. Det er 18,7 milliarder over 2 år. Denne kickstart skulle angiveligt styrke beskæftigelsen med hhv. 9000 personer i 2012 og 12 000 personer i 2013. Ud over fremrykningen og igangsættelsen af de offentlige investeringer består den også af en forstærket praktikpladsindsats, der skal sikre praktikpladser til de unge. Det er positive nyheder til byggeriet, der igennem 2011 har været præget af en stabilisering. Konkursen i byggebranchen har ligeledes været på et lavt niveau igennem 2011 i forhold til 2009 og 2010. Byggebeskæftigelsen

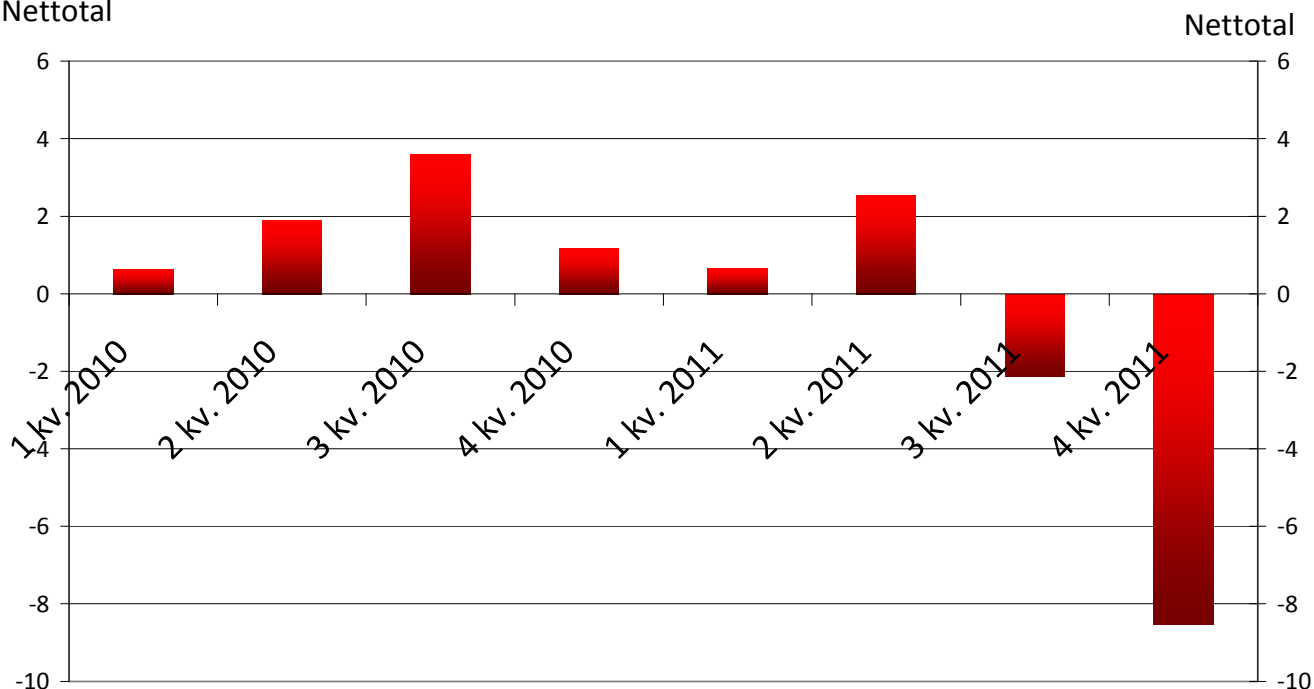
har været kontinuerlig stigende siden 3 kvartal 2010, hvor byggebeskæftigelsen lå på 138.588. Fremgangen i beskæftigelsen og nedgangen i konkurser, er der flere årsager til. Den forhenværende regerings indførelse af BoligJobordningen, der sikrer fradrag til udførte renovationer hos privatpersoner, har fået renovationslysten til at stige. Den nye regering har planlagt en omlægning af denne fradragsordning, hvilket vil sige fradraget kun går til energi og klimavenlige løsninger og det vil højst sandsynlig medføre endnu en stigning i løbet 2012, da flere personer vil udnytte BoligJobordningen inden den afskaffes i 2013. Desuden har skybruddet medvirket til en stigning i beskæftigelsen, da der har været en øget efterspørgsel på reparationer. Den alternative grønne tilskudspulje regeringen indføre i stedet for BoligJobordningen er et godt initiativ men puljens størrelse er 1/3 af den renoveringspulje vi så i 2009 og så træder den først i kraft i 2013, hvilket kan sætte en dæmper for investeringslysten indtil 2013. Det er positivt for byggeriet med de fremrykkede investeringer, men hvis den Europæiske krise bliver meget værre kan de fremrykkede investeringer have en flad effekt og kun gøre at Danmark har mindre midler i deres værktøjskasse til at modstå krisen.– Men indtil videre glæder vi os over de planlagte investeringer der har potentiale til at hjælpe trælasthandlere og byggemarkeder. I fremtiden vil den nye udviklingspakke, kunne forvente at bringe konkurserne yderligere ned og øge beskæftigelsen. Pakken har til formål at yde finansiell sikkerhed til små og mellemstore virksomheder, der så kan fortsætte deres drift og opfylde deres vækstpotentiale ved at gennemføre investeringer samt at kunne fuldføre byggeopgaverne.

Forbrugernes forventninger en nedadgående tendens

For at få et billede af den fremtidige økonomiske situation i Danmark, kan vi se nærmere på forbrugertillidsindikatoren, der netop kan give et billede af om danskerne fortsætter i opsparingsmønsteret eller om de er villige til at begynde at forbruge og investere i boligforbedringer. Forbrugertillidsindikatoren belyser befolknings syn på den aktuelle og fremtidige situation. Forbrugerne var optimistiske gennem 2010 til 3 kvartal 2011, og det afspejler sig i en stabil forbrugertillid, hvor forbrugerne vurderede at deres økonomiske situation vil være bedre om et år end den er i dag. Tendensen i 2011 er at forbrugerne vurderer at både familiens og Danmarks økonomiske situation i dag er dårligere end for et år siden og at Danmarks økonomi vil være dårligere om et år, end den er i dag.

Samlet Forbrugertillid Kvartalsoversigt

Nettotal

Kilde: Danmarks Statistik

Tallene fra 4 kvartal skaber ikke grund til optimismen når vi skal se på salget af byggematerialer. Forbrugerne er påvirket af usikkerheden på de finansielle markeder der har været kendetegnet ved en udsigt til periode med lav vækst, faldende realløn, en stigende ledighed og en øget bekymring for arbejdsløshed hos forbrugerne, der reagerer på at ville spare op til hårde tider i stedet for at forbruge.

Seneste Politiske Initiativer, 4 kvartal, 2011

- . Udviklingspakken.-

En aftale er indgået imellem S, SF, RV, Venstre, DF, Liberal Alliance og de Konservative, til at fremme små og mellemstore virksomheders finansiering. Dette er en god nyhed for en konjunkturfølsom branche, som byggeriet.

Udviklingspakken kan være med til at sænke konkursniveauet i byggebranchen og samtidig sørge for at virksomhederne kan gennemføre planlagte investeringer og opfylde deres ordrebog. ([Læs mere her](#))

- . Lovforslag mod Sort Byggeri.-

I fremtiden skal tømrere og murere kunne vise pas eller sygesikringskort, og firmaer skal skilte med deres CVR-numre og logo. Regeringen vil give skattemyndighederne vidtgående beføjelser til at gennemføre razziaer på private villaveje. Desuden skal firmaerne sætte tydelige skilte på varevogne og ved byggepladser, så man kan se, hvilke firmaer der arbejder dér. De skærpede krav har ifølge skatteministeren ikke kun til formål at gøre det lettere at afsløre sort arbejde. De skal også gøre det mere

besværligt og risikabelt at bestille det ulovlige arbejde.

- . Erhvervs- og byggestyrelsen skifter navn .-

Erhvervs- og Byggestyrelsen er sammen med Erhvervs- og Selskabsstyrelsen samt It- og Telestyrelsen 1. januar 2012 blevet til Erhvervsstyrelsen.

I forbindelse med regeringsskiftet blev det besluttet at slå Erhvervs- og Byggestyrelsen, Erhvervs- og Selskabsstyrelsen samt It- og Telestyrelsen sammen til Erhvervsstyrelsen

Læs TUNs reaktioner og artikler om diverse emner på vores hjemmeside.

www.TUN.dk